

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC

(Giảng Giải Đệ Tử Quy)

Tập 40

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Xin chào mọi người! Chúng ta đã giảng đến “*gần người nhân, tốt vô hạn*”.

“Gần” ở đây quan trọng nhất là từng giây từng phút phải ghi nhớ lời dạy của thánh hiền, không được hời hợt. Chỉ cần thường đem “quân thân sư” này ra quán chiếu xem mình đã làm được chưa, tin rằng sẽ “*đức ngày tăng, lỗi ngày giảm*”, tin rằng người với người nhất định sẽ phát triển tới cảnh giới càng ngày càng viên mãn. Lần trước đã nói đến, chỉ cần người lãnh đạo, chỉ cần cha mẹ, thầy cô có thể tuân thủ được quân, thân, sư thì nhất định có thể dạy tốt được công nhân viên, con cái và học sinh của mình. Cũng như vậy, hiện nay giữa đồng nghiệp với nhau thì có thể làm quân, thân, sư hay không? Có thể không? Có thể! Giữa đồng nghiệp với nhau, chúng ta đều có thể tuân thủ nội quy của công ty, lấy mình làm gương cho họ thấy, đây chính là “tác chi quân”. Tiếp đến, giữa đồng nghiệp với nhau thường xuyên quan tâm chăm sóc lẫn nhau, có món gì ngon bạn đều hào phóng mang ra chia sẻ với họ, để họ cảm thấy bạn coi họ như là người thân vậy, đây chính là “tác chi thân”. Khi họ có điều gì chưa hiểu, mà bạn lại có kinh nghiệm rất phong phú thì chúng ta cũng rất khảng khái chỉ dẫn cho họ, đây gọi là “tác chi sư”. Vì thế, giữa đồng nghiệp với nhau muốn viên mãn thì cũng có thể dùng quân, thân, sư để tự mình quán chiếu, tin rằng bạn nhất định có thể trở nên vô cùng quan trọng và rất có sức ảnh hưởng trong suy nghĩ của bạn bè, là một người bạn tốt trong lòng của họ.

Đối với cha mẹ có thể làm quân, thân, sư được không? Có thể không? Có thể. Đúng vậy! Bởi vì “đại đạo bất khí”, đại đạo chân thật trong vũ trụ thì chắc chắn đặt ở đâu trong bốn biển cũng đều đúng. Bởi vì sau khi con người già đi, có khi không huân tập lời dạy bảo của thánh hiền, ngược lại tuổi già sẽ rất tham, cho nên Khổng phu tử mới khuyên bảo: “Người già phải răn ở sự tham”, lo được lo mất, cho nên lúc này rất cần phận làm con cái cố gắng dẫn dắt cha mẹ, khuyên cha mẹ buông xuống những sự chấp trước này, buông xuống chấp trước. Khi bạn

muốn khuyên cha mẹ buông xuống những chấp trước này thì thân tâm của họ mới càng ngày càng vui vẻ. Cho nên người già có tốt số hay không tuyệt đối không phải chỉ nhìn vào việc họ ăn có ngon hay không, mà là tâm linh có được nâng cao hay không? Vì vậy, khi chúng ta muốn làm người thầy tâm linh tốt cho cha mẹ, trước tiên nhất định phải làm được quân, lấy mình làm gương. Nếu không thì cha mẹ nhất định sẽ nói: “Con cũng như vậy mà còn nói cha mẹ.” Thêm nữa, nhất định phải tận tâm hiếu thuận, thì sự tin tưởng của cha mẹ đối với chúng ta sẽ càng ngày càng cao. Khi cha mẹ tin tưởng bạn như vậy thì họ sẽ nghe lời của ai? Nghe lời của ai? Đương nhiên sẽ nghe lời của bạn rồi. Vì thế bạn có thể dẫn dắt, khuyên nhủ họ vào lúc thích hợp. Đây cũng là tác chi sư. Thường xuyên dùng quân, thân, sư để quán chiếu lời nói việc làm, khởi tâm động niệm của chính mình. Đây đích thực là luôn thân cận người nhân đức, thân cận thánh hiền, vậy thì sẽ “tốt vô hạn, đức ngày tăng, lỗi ngày giảm”.

“Không gần nhân, hại vô cùng, tiểu nhân đến, trăm việc hư.” Khi chúng ta không thân cận với người nhân đức, mà lại thân cận với những kẻ tiểu nhân thì có thể sẽ bị ảnh hưởng, có câu “gần mực thì đen, gần đèn thì sáng”. Vì vậy, con người đối với việc lựa chọn hoàn cảnh là cực kỳ quan trọng. Thưa các bạn! Con cái của bạn có biết lựa chọn thầy hay bạn tốt không? Có biết không? Chúng tôi đã từng diễn thuyết cho học sinh cấp hai, đã nêu ra có ba người bạn cùng nhau đi du lịch, đi ra biển chơi, đúng lúc gặp phải sóng to gió lớn, thế là thuyền bị chìm. Cũng may là tổ tiên của cả ba người có đức, nên họ không chết, mà bị trôi dạt đến một hoang đảo. Ba người ở đó nương tựa nhau mà sống. Đột nhiên họ phát hiện ở trên bãi cát có một cây đèn thần. Thưa các bạn, nhìn thấy đèn thần thì phải như thế nào? Cũng may họ đã đọc qua câu chuyện “Aladdin và cây đèn thần”, nên liền chà xát cây đèn. Kết quả vừa chà một cái thì một vị thần xuất hiện. Vị thần nói: “Thưa chủ nhân, tôi cho các bạn ba điều ước. Có điều bởi vì các bạn có ba người, ba chia ba bằng một, nên mỗi người chỉ được một điều ước.” Người thứ nhất bởi vì anh ấy là tài xế xe taxi, anh nói: “Tôi mỗi ngày sáng cũng lái xe, tối cũng lái xe, rất vất vả, điều ước của tôi là có thể cho tôi vài chiếc xe taxi để tôi cho người ta thuê, tôi làm ông chủ.” Vị thần đèn liền nói: “Chuyện nhỏ.” Thế là người thứ nhất liền quay về nhà làm ông chủ cho thuê xe taxi. Người thứ hai làm nhân viên ở một siêu thị, có lúc phải luân phiên trực ba ca, nửa đêm còn phải trực ca đêm, cho nên anh nói: “Làm công việc như vậy cũng rất vất vả, tôi ước gì tự mình có thể có một cửa hàng tiện lợi, tôi làm chủ rồi thuê người tới làm.” Vị thần đèn này lại nói: “Chuyện nhỏ”, rồi như thế nào, vèo một cái liền trở về nhà. Còn

người thứ ba thì suy nghĩ một hồi lâu. Thường ngày không có chí lớn, chỉ mong đủ điểm thi đậu là được, cho nên cũng chưa từng nghĩ muốn làm gì, không có nguyện vọng gì, cả ngày cứ nhàn hạ mặc kệ sự đời. Anh chợt suy nghĩ: “Tôi cũng không có nguyện vọng gì cả, có điều hòn đảo hoang này cũng không đến nỗi tệ, nhưng mà một mình tôi ở đây thì quá cô quạnh, tôi ước gì hai người đó trở lại đây với tôi.” Vèo, có ai nghe thấy hai tiếng gào khóc không?

Rất nhiều em học sinh nghe xong đều cười nghiêng ngả. Chúng tôi liền hỏi các em: “Xin hỏi, bên cạnh các em có người bạn nào kéo em xuống nước giống như vậy hay không?” Đột nhiên những đứa trẻ này nhìn sang bên trái rồi lại nhìn sang bên phải, các em có năng lực phán đoán hay không vậy? Các em bị chúng tôi hỏi khó, cũng không biết phải trả lời như thế nào cho phải. Tôi nói: “Các em muốn có năng lực phán đoán bạn nào tốt, bạn nào xấu thì phải học gì? Đệ Tử Quy. Đệ Tử Quy là kính chiều yêu, Đệ Tử Quy cũng là kính hiển thánh, bạn tốt hay bạn xấu chỉ cần nhìn qua là biết ngay, chỉ cần dùng Đệ Tử Quy để đo lường thử là biết. Nếu như họ có thể thực hành được 30%-40% là không đơn giản rồi.

Chu Tử Trị Gia Cách Ngôn có nói: “Gần gũi trẻ hư, lâu ngày ắt liên lụy đến mình.” Cho nên đức hạnh của chính mình còn chưa được vững chắc thì đối với những người bạn tương đối không có đức hạnh, chúng ta phải kính trọng nhưng tránh xa. Có thể mắng họ không? Không được! “Phô việc ác, tức là ác, ác cùng cực, tai họa đến.” Chúng ta vẫn là phải kính trọng nhưng tránh xa. Trước tiên hãy cố gắng tu dưỡng đức hạnh của mình cho tốt. Tiểu nhân bên ngoài dễ đề phòng, nhưng tiểu nhân trong tâm thì như thế nào? Khó đề phòng! Vì vậy, chúng ta không được nhận giặc làm cha nữa. Từ bây giờ phải hạ quyết tâm, tuyệt đối không làm chuyện như vậy. Chúng ta đã nhận giặc gì làm cha vậy? Giặc phiền não, phiền não tập khí. Nó có lợi hại hay không? Rõ ràng không muốn nổi giận mà nó lại đến, rõ ràng không muốn tham, mà nó lại thế nào? Lại nổi lên!

Cho nên tôi đã nói với rất nhiều bạn bè, giống như chúng ta đang vác một bao rác, rõ ràng là hôi thối ngút trời, đã vác mấy chục năm. Đột nhiên có người nói với chúng ta: “Bao đó là bao rác, nó không có lợi ích gì với bạn hết.” “Thật vậy sao?” Nhìn lại quả thực đều là rác cả, nhưng lại nghĩ: “Nhưng mà tôi cũng đã ở cùng với nó suốt mấy chục năm rồi, tôi lại không nỡ bỏ nó xuống.” Cứ loay hoay ở đó. Cho nên “quán tâm là quan trọng”, luôn quán chiếu tâm của chính mình có không cung kính hay không, có tham lam hay không, có lười biếng hay không, có không từ bi hay không? Một khi nhìn thấy đám giặc này thì phải lập tức như thế nào? Sửa đổi, tuyệt đối không để cho nó tiếp tục hung hăng càn quấy.

Như vậy thì có thể thực sự đuổi tiểu nhân ra ngoài một cách triệt để. Tiếp theo chúng ta cùng xem chương thứ bảy là “Dư lực học văn”, chúng ta cùng đọc kinh văn một lần:

Không thực hành, chỉ học văn, tăng phù phiếm, thành người gì. Chỉ thực hành, không học văn, theo ý mình, lầm đúng sai.

Câu kinh văn này đã chỉ ra rằng một người muốn tăng trưởng học vấn thì phải “thực hành” cộng thêm “học văn”, đây là giải hành tương ưng. Việc này rất quan trọng. Giải và hành giống như hai bánh xe, giả sử chỉ có một bánh xe thì xe không thể chạy được, nhất định là phải có hai bánh xe cùng chạy rất nhịp nhàng mới được. Giả như chỉ có một bánh chạy, một bánh bị hỏng, thì sẽ có kết quả như thế nào? Chúng ta xem trên kinh văn viết là “không thực hành, chỉ học văn”, chỉ xem sách, thậm chí là chỉ đạt được trình độ học vấn thật cao, như vậy kết cục sẽ thế nào? “Tăng phù phiếm.” Bạn xem, khi tôi đi dạy Đệ Tử Quy cho những đứa trẻ sáu, bảy tuổi, hôm nay thầy dạy các em học Đệ Tử Quy, thì chúng lập tức nói: “Chúng em đã học qua rồi, đều thuộc hết rồi”, và đầu của chúng đều như thế nào? Bạn xem, ngạo mạn có cần phải học hay không? Tự nó sẽ đến, cho nên phải cẩn thận. Khi vừa mới bắt đầu nhất định phải khiến con trẻ biết được học vấn là nhất định phải làm được, phải nỗ lực thực hành, nếu không thì sẽ tăng phù phiếm.

Cho nên, tôi đã từng xem qua một bài báo có tiêu đề: “Sinh viên giỏi chuyên ngành, cuộc sống trẻ thiếu năng.” Vì sao học lực cao như vậy, đọc sách nhiều như vậy mà kết quả ngay cả làm người cũng không biết? Bởi vì những sách đọc được dùng để làm gì? Để thi mà thôi, không có liên quan gì với cuộc sống cả! Vì vậy tỷ lệ ly hôn cao nhất thuộc về người có trình độ nào? Có thể thạc sĩ, tiến sĩ là những người có tỷ lệ ly hôn cao nhất. Vì sao người học nhiều nhưng ngược lại, ngay cả bao dung khoan thứ, ngay cả yêu thương người khác cũng không biết? Vấn đề là ở đâu? Sách đã cho họ những gì? Tăng phù phiếm. Họ cảm thấy trình độ học vấn của tôi cao như vậy nên bạn phải nghe theo tôi. Đặc biệt là nếu họ lại là tiến sĩ máy tính, cả ngày đều làm bạn với máy vi tính, bởi vì máy vi tính rất dễ quản, nhấn xuống là nó làm theo như vậy cho mình ngay, nhưng phương pháp này đối với con người thì có được hay không? Chắc chắn sẽ làm cho chúng bạn xa lánh, vì vậy “dư sức học văn”, học văn rồi nhất định phải đi nỗ lực thực hành, nếu không sẽ “tăng phù phiếm, thành người gì”.

“Chỉ thực hành”, họ cũng rất chăm chỉ, chỉ cần nghe một câu thì họ làm một câu, nhưng trong quá trình này, họ không tiếp tục học tập, không tiếp tục sửa đổi, thì có thể sẽ “theo ý mình, lầm đúng sai”. Ví dụ như nói họ học “hiếu”, họ

nói phải hiểu thuận, cho nên cha mẹ giao cho việc gì thì tôi làm việc đó. Cha họ bảo họ hãy ly dị vợ đi, được, làm. Như vậy là không đúng. Nếu người vợ không có lỗi làm gì, chẳng qua chỉ là chung sống với cha mẹ chồng không tốt, vậy có thể bỏ cô ấy không? Không được, như vậy là không có đạo nghĩa. Khi bạn thật sự bỏ cô ấy rồi thì có thể hại chính cha mẹ bạn thành người bất nghĩa, đến lúc đó cũng không biết làng trên xóm dưới sẽ nói cha mẹ của bạn như thế nào. Bởi vì “không dạy mà giết”, không cố gắng dạy dỗ vợ, nếu là ngày trước thì đã giết người vợ, còn bây giờ là đuổi người ta ra khỏi nhà. Như vậy là rất tàn nhẫn.

Do đó, bạn phải “học văn” thì mới biết chữ “thuận” này, khi cha mẹ đúng thì chúng ta phải toàn tâm toàn ý làm theo, để cho cha mẹ cảm thấy bạn rất hiểu chuyện; nhưng khi phương pháp của cha mẹ có chỗ chưa thỏa đáng thì chúng ta tùy theo tình thế mà làm. Đương nhiên cũng không nên lập tức cãi lại, mà có thể dùng chiến thuật vu hồi, đợi khi cha mẹ tương đối lý trí, lúc này chúng ta phải nhanh chóng “cha mẹ lỗi, khuyên thay đổi, mặt ta vui, lời ta dịu”. Cho nên chữ “thuận” với cha mẹ này nhất định không phải là bảo cái gì thì làm theo cái đó. Nhưng nếu họ không tiếp tục đọc sách, không tiếp tục nghe các vị thiện tri thức giảng, thì họ có thể sẽ “theo ý mình, làm đúng sai”. Cho nên học văn nhất định phải nỗ lực thực hành cộng thêm học văn, giải hành tương ứng, bởi vì bạn hành được càng triệt để thì càng giúp bạn lý giải, bạn lý giải được càng sâu thì hành càng được chính xác. Hơn nữa, trong sự giải hành này thì hành là then chốt, khi bạn có nỗ lực thực hành thì bạn mới có cảm ngộ.

Vì vậy, học một điều thì phải làm một điều. Thưa các bạn! Nếu các bạn không tin thì lấy quyển Đệ Tử Quy ra, bạn chọn mười câu, bạn nói: “Trong nửa năm này tôi nhất định phải làm cho được mười câu này.” Khi bạn thực sự làm được mười câu này trong vòng nửa năm, đột nhiên bạn sẽ cảm thấy mấy câu khác bạn cũng làm được, bởi vì việc thực hành sẽ khai mở ngộ tánh của bạn. Khi chúng ta học đến “vén rèm nhẹ, chớ ra tiếng”, ngay cả làm một động tác nhỏ cũng hiểu được cảm nhận của người khác. Khi bạn làm được triệt để thì động tác này sẽ nội hóa thành chỗ giữ tâm của bạn. Khi bạn thường hay suy nghĩ cho người khác, bạn sẽ từ làm được một câu Đệ Tử Quy thành làm được mấy câu vậy? Bạn có khả năng đột nhiên thể hội được rất nhiều câu như “người không rảnh, chớ làm phiền; người bất an, không quấy nhiễu”. Bởi vì bạn thực sự làm được câu này thì tâm cung kính, tâm tỉ mỉ, tâm cảm thông của bạn sẽ nâng cao. Cho nên phải thành thật. Bạn không nên mới bắt đầu đã nói: “Nhiều câu như vậy tôi thực sự làm không xong.” Bạn chỉ cần lĩnh hội một câu thì lập tức nỗ lực thực hành. Chỉ có

nỗ lực thực hành thì mới khiến chúng ta được pháp hỷ sung mãn. Do đó, phải giải hành tương ưng. Chúng ta cùng xem câu tiếp theo:

Cách đọc sách, đủ ba điều, tâm mắt miệng, đều quan trọng. Đang đọc đây, chớ thích kia, đây chưa xong, kia chớ đọc. Thời hạn dài, gắng chăm chỉ, công phu đủ, tắc liền thông. Tâm có nghi, thì chép lại, đi hỏi người, tìm nghĩa đúng.

“Cách đọc sách, đủ ba điều, tâm mắt miệng, đều quan trọng.” Cho nên câu này rất quan trọng. Khi đọc kinh sách thì nhất định phải thật chuyên chú, phải chuyên tâm thì mới có thu hoạch. Do vậy, tiết học đầu tiên chúng tôi lên lớp cho các em nhỏ thì đều rất thận trọng, yêu cầu chúng trước khi đọc kinh điển nhất định phải ngồi cho ra ngòi, sách nhất định phải đặt cho ngay thẳng, khi chúng dùng tâm cung kính để đọc. Vừa mới bắt đầu mà đã có thái độ như vậy, thì sau khi dưỡng thành thì cả đời sẽ không thay đổi. Nếu như lần đầu tiên đi học mà đã ngồi ngả nghiêng ngả ngửa, vừa ngồi mà mắt vừa ngó bên này nhìn bên kia thì sẽ rất khó đạt được lợi ích thật sự.

Chúng tôi sẽ nói với các em nhỏ, nói với chúng quyền Đệ Tử Quy này từ đâu mà có? Nói cho chúng biết đây là dựa vào lời dạy bảo của Khổng lão phu tử mà biên soạn ra. Hơn nữa, còn do Lý Dục Tú (Lý phu tử) thời nhà Thanh đã dụng tâm rất lớn, từ phương diện cuộc sống đã đem nó chỉnh lý lại. Như vậy, quyền sách này hoàn thành được chẳng phải dễ. Ngoài sự giúp đỡ này của những người xưa ra, còn có cô Dương Thục Phân đã đích thân viết ra. Các em xem viết ngay ngắn như vậy, chúng ta không cố gắng học tập thì sẽ có lỗi với những vị trưởng bối này. Ngoài việc cô Dương Thục Phân viết ra xong, còn phải vận chuyển sách từ rất xa về đây thì mới có thể đưa được đến tay của chúng ta, chúng ta phải biết trân quý. Cho nên có một lần, có một bạn nhỏ đụng vào làm rơi sách của một bạn khác, em ấy vừa nhặt sách lên thì mau chóng phủi cho thật sạch. Điều này gọi là ấn tượng ban đầu giữ vai trò chủ đạo. Nếu như khi bạn tặng sách cho bọn trẻ mà nói: “Sách này là người ta cho miễn phí”, sau đó bạn còn ném qua cho chúng, vậy chúng có tôn trọng sách nữa hay không? Không thể nào! Vì vậy, chúng ta đều phải thường dẫn dắt các em, luôn lấy mình làm gương.

Ngồi cho ngay ngắn, cung kính đối với sách. Tiếp theo lại nói với chúng rằng, học vấn nhất định phải nhờ vào bình thường không ngừng tích lũy. Có một câu thành ngữ gọi là “nước chảy đá mòn”. Đá cứng hay nước cứng? Đá cứng! Vậy tại vì sao đá cứng như vậy mà nước lại có thể bào mòn nó được? Tại sao vậy? Bởi vì nước không ngừng chảy giọt này nối tiếp giọt kia, có thể tới 100.000

giọt, 1 triệu giọt, thậm chí là khi càng nhiều hơn thì có thể xuyên qua hòn đá, lấy nhu thắng cương. Cho nên, nước chảy đá mòn này cũng giống như việc chúng ta cầu học vấn vậy, mỗi câu mỗi chữ đều phải thật chuyên chú, học cho tốt, đọc cho dàng hoàng, đến một lúc nào đó thì học vấn của bạn sẽ có được sức mạnh xuyên qua đá. Cho nên, chúng tôi đã nói với các em rằng ngón tay này của chúng ta gọi là ngón tay nước chảy đá mòn, từng giọt từng giọt khiến đá sắp bị chúng ta chảy làm mòn rồi. Học vấn của chúng ta là ở ngón tay này không ngừng chuyên chú chỉ vào từng chữ mà mình đọc, mỗi chữ mình đều ghi nhớ vào đầu, ta đều lĩnh hội được. Cho nên chúng tôi đều dạy bọn trẻ, khi đọc kinh sách thì mắt nhìn sách, tay chỉ vào chữ, miệng đọc theo, tâm cũng đặt vào đó. Tâm, mắt, miệng và cả tay, tất cả đều phải chuyên chú dụng công.

Tiếp theo: *“Đang đọc đây, chớ thích kia, đây chưa xong, kia chớ đọc.”* Hiện tại cầu học vấn cũng có một sự kiêng kỵ rất lớn, nhưng người hiện tại đều tham nhiều, dường như cảm thấy nhiều thì nhất định sẽ tốt. Như vậy thì chưa chắc! Bởi vì nhiều sẽ bị loạn, cho nên ở trong chương Học Ký của Lễ Ký có nhắc đến một lời dạy bảo: “Học lộn xộn mà không theo thứ lớp, thì chỉ làm rối loạn chứ chẳng ích gì.” Nghĩa là cùng một lúc bảo người ta học quá nhiều thứ, cũng không hề suy nghĩ xem liệu họ có nuốt trọn cả quả táo hay không. Sau cùng nhất định sẽ học không tốt, thậm chí là sẽ cảm thấy không muốn học nữa. Các bạn xem, hiện tại rất nhiều đứa trẻ học một lúc ba, bốn môn năng khiếu, đến cuối cùng kết cục như thế nào? Chán học! Cho nên việc học tập, cầu học vấn, thậm chí là học những kỹ năng của thế gian đều phải chuyên chú không được tạp.

Cho nên, cô Dương học một môn thư pháp hết 41 năm. Cô Dương dạy viết thư pháp là “vĩnh tự bát pháp” (tám nét chữ dựa theo chữ “vĩnh”), chỉ nét chấm đầu tiên đó cũng nhất định phải dạy học sinh chấm vài nghìn lần rồi mới dạy động tác tiếp theo. Những nhà thư pháp hiện nay có phải cũng dạy như vậy hay không? Rất nhiều người trong giới thư pháp đều nói: “Bạn chỉ cần đến học ba tháng thì bảo đảm bạn có thể đoạt được giải.” Có nên đến học không? Chúng ta phải bình tĩnh, họ là dùng tâm cảnh gì để học nghệ thuật vậy? Chỉ vì cái lợi trước mắt! Thư pháp của chúng ta là dùng để tu tâm dưỡng tánh, là tâm pháp. Cho nên vừa mới bắt đầu mà dùng thái độ như vậy để cho trẻ học thì đều là công danh lợi lộc, hoàn toàn đi ngược lại với nghệ thuật. Do đó, đích thực là chúng ta phải chỉ dẫn đúng đắn cho con trẻ. Cho nên trong nghệ thuật, khi một nét chấm này nếu như có thể viết tốt thì tâm nhẫn nại của chúng, nghị lực của chúng sẽ luyện thành ở ngay trong quá trình này, mỗi một kỹ năng cơ bản đều có thể nắm được rất vững. Khi

nền tảng của một người tốt rồi, tiếp đến muốn phát triển thì sẽ không bị lùi bại. Nếu như nền tảng không vững chắc mà phát triển càng nhanh thì càng như thế nào? Càng nguy hiểm!

Mặc dù cô Dương đã học thư pháp, nhưng trong quá trình học thư pháp cô hiểu rằng mỗi chữ đều có kết cấu, làm sao thì mới trông có vẻ rất ngay ngắn. Do có thái độ như vậy nên khi cô xử lý sự việc cũng đã đề khởi được năng lực quán chiếu, sự việc cần phải sắp xếp như thế nào để nhìn vào không thấy lộn xộn. Còn nữa, trong lúc viết thư pháp thì định lực của cô như thế nào? Thành tựu rồi! Khi định lực thành tựu rồi thì cô đối với người cũng như xử lý công việc liền có thể đầu vào đấy. Cho nên mục đích cuối cùng của việc học nghệ thuật vẫn là ở chỗ nâng cao tu dưỡng đạo đức. Vì vậy Khổng phu tử mới nói: “Chí nơi đạo, dựa vào đức, nương vào nhân, thạo lục nghệ.” Thạo lục nghệ cũng không xa rời tu đạo đức, cũng không xa rời nuôi dưỡng tâm tánh tốt. Khi cô Dương học tiếp những môn nghệ thuật khác, ví dụ như học thư pháp và học khắc con dấu, bởi vì cô đã ở trong thư pháp, mà học quốc họa, học khắc con dấu, bởi vì ở trong thư pháp cô đã có sự nhạy bén rất cao đối với nghệ thuật. Vì vậy, khi học những môn nghệ thuật khác thì tốc độ nhanh hơn người khác rất nhiều, thậm chí là học vi tính cũng rất nhanh. Bởi vì định lực đó, sức nhẫn nại đó nên đã dưỡng thành sự kiên nhẫn miệt mài, hôm nay nếu không học cho hiểu thì sẽ không đi ngủ, cho nên việc học vi tính của cô Dương cũng tiến bộ rất nhanh. Những người trẻ chúng tôi ở bên cạnh cô đều cảm thấy tương đối thất sắc, có một vị trưởng bối như vậy đốc thúc chúng tôi, cho nên phải chuyên chú.

“Đang đọc đây, chớ thích kia”, học năng khiếu nghệ thuật và đọc sách cũng như vậy, phải đọc xong một quyển rồi mới đọc đến quyển tiếp theo. Vào thời nhà Tống có một câu chuyện là, Triệu Phổ nói với Tống Thái Tổ (Triệu Khuông Dận) rằng: ông dùng nửa bộ Luận Ngữ mà giúp Triệu Khuông Dận có được thiên hạ. Cho nên có cần phải thật nhiều sách không? Quan trọng nhất là phải nắm chắc lấy cương lĩnh, phải áp dụng được thật tốt! Sau đó Triệu Phổ nói: “Tiếp đó thần chỉ cần dùng tiếp nửa bộ Luận Ngữ còn lại thì có thể giúp ngài trị vì thiên hạ.” Cho nên trong học tập tối kỵ không được tham nhiều, hơn nữa cũng không được tham nhanh. Quá vội vàng thì kiêu gì tâm đó cũng rất dao động, sẽ không tương ứng với học vấn. Cho nên, tiên sinh Tăng Quốc Phiên cũng nói: “Trong tâm không thể không có sách, nhưng trên bàn không thể nhiều sách.” Bạn không thể sau khi nghe giảng xong, biết được văn hóa Trung Quốc rất tốt, liền đem hết sách Tứ Thư, Ngũ Kinh trong tủ sách của bạn bày ra bàn, lập định chí hướng trong một

tháng này phải đọc hết tất cả. [Nếu đọc như vậy] thì nhất định sẽ rất tốn sức. Phải nắm chắc lấy cương lĩnh. Trước tiên phải học tốt quyển nào trước? Đệ Tử Quy. Cho nên “đây chưa xong, kia chớ đọc”.

Vậy rất nhiều người sau khi nghe xong sẽ nói: “Vậy con cái của tôi về sau không cần đọc thuộc kinh gì hết, chỉ cần học thuộc quyển Đệ Tử Quy này thôi sao?” Không phải là ý như vậy! Đệ Tử Quy không phải là để học thuộc, mà là phải không ngừng nhắc đi nhắc lại, phải cảm thật sâu chắc gốc rễ cho trẻ. Khi chúng vẫn còn đang đọc những kinh điển khác thì cứ tiếp tục đọc, Hiếu Kinh, Luận Ngữ đều có thể đọc, nhưng giáo dục cuộc sống, giáo dục đức hạnh này mỗi ngày đều phải nhắc đi nhắc lại với chúng. Bởi vì đọc kinh điển là rèn luyện tánh định, mà Đệ Tử Quy là giúp cho lời nói hành vi của chúng có thể theo khuôn phép, khi chúng theo khuôn phép thì sẽ ngấm hợp diệu đạo với những đạo lý trong kinh điển.

“Thời hạn dài, gắng chăm chỉ, công phu đủ, tắc liền thông.” Vì vậy đọc sách cũng phải có kế hoạch, hơn nữa bạn cũng không nên sắp xếp quá khít khao, như vậy sẽ khiến bản thân rất áp lực. “Thời hạn dài, gắng chăm chỉ”, phải luôn đốc thúc chính mình dụng công một chút. Nhưng nếu khi học tập mà ngủ gật thì phải làm sao? Trong Tam Tự Kinh có nói là “tóc treo xà, dùi đâm đùi”. Đây là cách người xưa dùng, đem tóc của họ buộc lên xà nhà. Đến khi họ ngủ gật thì ngay lập tức sẽ như thế nào? Cả đầu tóc bị giật mạnh, đau đến nổi hết cả buồn ngủ. Một người đọc sách khác thì lấy một vật nhọn, nếu như ngủ gật thì liền như thế nào vào bấp đùi? Bạn đừng dạy con nhỏ của mình như vậy nhé! Đến lúc đó lại nói là do thầy Thái dạy.

Người xưa có quyết tâm như vậy. Đương nhiên bạn không thể để con nhỏ làm tổn thương thân thể, bạn có thể dạy chúng khi ngủ gật thì mau chóng đi rửa mặt bằng nước lạnh, làm cho tinh thần tỉnh táo lại một chút; hoặc là có thể đặt một bức tượng Không tử ở trên bàn học của chúng, vừa ngủ gật mà nhìn thấy Không tử thì thấy ngại quá, liền học tiếp; phương pháp tùy mỗi người mà khác nhau, hoặc là trong nhà bạn đã có phong khí đọc sách rất tốt, người thân đốc thúc nhắc nhở lẫn nhau. Buổi sáng ai là người thức dậy trước thì mau gọi những người khác cùng thức dậy. Chúng tôi có rất nhiều thầy cô buổi sáng thức dậy liền mở đĩa đọc Đệ Tử Quy để làm tín hiệu báo thức. “Thời hạn dài, gắng chăm chỉ, công phu đủ, tắc liền thông”, khi chúng ta có thể giải hành tương ứng, có thể vốn cảm thấy đó là việc khó khăn nhưng đều có thể giải quyết dễ dàng, bởi vì có trí tuệ thì không sợ không có phương pháp hay.

“Tâm có nghi, thì chép lại, đi hỏi người, tìm nghĩa đúng.” Cho nên học vấn học “hỏi” cũng phải học cách hỏi như thế nào? Nhưng hỏi cũng phải hỏi đúng người, nhất định phải hỏi người học có sự tinh chuyên. Có câu: “Nghe đạo có trước sau, kỹ năng học thuật có chuyên nghiên cứu.” Có thể đến hỏi tôi cách nấu ăn như thế nào không? Vậy là hỏi sai người rồi! Nhưng có thể hỏi tôi cách nấu mì, vì sao vậy? Bởi vì tôi đi đến Hải Khẩu một thân một mình, gọi là trai chưa vợ, chỉ sống có một mình, cho nên từ quét nhà đến giặt quần áo, lau nhà, nấu cơm, việc gì cũng tự mình làm. Trong quá trình làm những việc đó, bỗng nhiên cảm thấy lao động nhiều mới biết cảm ơn, liền nghĩ đến ai? Người mẹ thật vĩ đại! Còn khi nấu cơm, bởi vì mỗi ngày đều rất bận rộn, cho nên nhất định phải coi trọng hiệu suất làm việc, cho nên chỉ có thể nấu mì. Mỗi lần ăn thì đun một nồi nước sôi, sau đó lấy một ít rau ra cắt, rồi toàn bộ như thế nào? [Cho vào nồi] chỉ cần 20 đến 30 phút thì có thể bung ra một tô mì, bên trên lại cho thêm một ít tương mè vào, chỉ như vậy thôi thì tôi đã thấy thỏa mãn rồi. Đó gọi là biết đủ thường vui! Cho nên, trong thời gian đó tôi đã học được cách nấu mì. Về sau thì bởi vì có rất nhiều bạn bè cùng ở chung để làm việc, nên cũng không phải nấu mì nữa, mọi người đều giúp đỡ lẫn nhau.

Cho nên hỏi thì phải hỏi cho đúng người. Rất nhiều bạn khi họ hỏi người khác thường hay hỏi những người có thể tán đồng với cách nghĩ của họ. Có khuynh hướng này không? Rõ ràng tự mình thật sự không thể bỏ được, sau đó lại đi hỏi những người hết sức cố chấp, sau đó thì sẽ cảm thấy: “Anh xem, có lẽ tôi cũng không sai.” Có câu: “Thuốc hay đắng miệng, mau lành bệnh. Lời thẳng khó nghe, lợi việc làm.” Thường rất sợ hỏi người nói trúng tim đen, nhưng những người như vậy ngược lại thực sự có thể lợi ích cho chính mình. Vì vậy “tâm có nghi, thì chép lại, đi hỏi người, tìm nghĩa đúng”, chỉ cần bạn chịu có tâm học tập này thì những người có đức hạnh, có học vấn nhất định sẽ vui lòng nói cho bạn biết. Vậy thì nghi hoặc của bạn sẽ càng ngày càng ít, cũng giống như mây đen đều tản ra thì tâm trí sẽ sáng suốt, trí tuệ sẽ phóng ánh sáng. Cho nên là “đi hỏi người, tìm nghĩa đúng”. Chúng ta xem câu kinh văn tiếp theo, cùng nhau đọc một lần:

Phòng ốc sạch, vách tường sạch, bàn học sạch, bút nghiên ngay. Mục mài nghiêng, tâm bất chánh, chữ viết ẩu, tâm không ngay. Xếp sách vở, đặt cố định, đọc xem xong, trả chỗ cũ. Tuy có gấp, xếp ngay ngắn, có hư rách, phải sửa ngay. Không sách thánh, bỏ không xem, che thông minh, hư tâm chí. Chớ tự ti, chớ tự bỏ, thánh và hiền, dần dần đạt.

Câu cuối cùng rất quan trọng, các bạn đọc đến câu cuối cùng phải ngừng đầu ưỡn ngực, “chớ tự ti, chớ tự bỏ, thánh và hiền, dần dần đạt”. Đoạn kinh văn này quan trọng nhất là chính mình cần phải tạo dựng một hoàn cảnh đọc sách cho thật tốt, nơi bạn tu học, đọc sách thì không được bừa bộn. Nếu bừa bộn thì khi bạn ngồi xuống liệu tâm có thể ổn định được không? Không thể nào! Do đó phải “*phòng ốc sạch, vách tường sạch*”, bạn vừa bước vào liền cảm thấy rất sạch sẽ, rất thoải mái. Cho nên “*bàn học sạch, bút nghiên ngay*”. Thật vậy, tâm con người sẽ bị hoàn cảnh bên ngoài ảnh hưởng, nên nếu hoàn cảnh thanh tịnh thì trong tâm cũng thanh tịnh. “Bàn học sạch, bút nghiên ngay”, tất cả mọi thứ cũng phải có vị trí cố định của nó, thì khi bạn muốn dùng thì tâm mới không bị hỗn loạn, hoặc là phải tìm mất nửa ngày.

“*Mực mài nghiêng, tâm bất chánh.*” Thực ra, bất kỳ một cử chỉ nào của chúng ta cũng đều ảnh hưởng đến tâm cảnh nội tại. Ví dụ như nói “đứng ngay ngắn”, con người khi ở trong trạng thái như vậy thì có nghĩ ngợi lung tung hay không? Tương đối sẽ không! Nếu người đó đứng nghiêng về một bên, nếu như đứng như thế này thì bạn sẽ cảm thấy tâm của người đó đang như thế nào? Không biết, lắc qua lắc lại, không biết là đang suy nghĩ lệch lạc điều gì. Cho nên bạn mài mực như thế này, và nghiêng qua một bên mài mực như thế này thì có giống nhau hay không? Tâm cảnh sẽ không giống nhau. Cho nên làm việc gì cũng phải đoan chánh, không được nghiêng lệch một bên, vì chúng đều sẽ ảnh hưởng đến tâm cảnh của con người. Vì vậy, nếu cả đứng và ngồi họ đều làm không tốt thì tâm của họ sẽ càng ngày càng phân tán, càng ngày càng ngao mạn. Cho nên bản thân chúng ta phải yêu cầu chính mình ngồi cho ngay ngắn trước, sau đó lúc mài mực cũng phải ngồi ngay ngắn, đó là “mực mài nghiêng, tâm bất chánh”.

“*Chữ viết ẩu, tâm không ngay.*” Khi viết chữ cũng phải viết một cách cung kính. Bằng không thì, khi mỗi lần chúng ta viết chữ thì tâm đều rất tán loạn. Học vấn chính là ở ngay trong cảnh giới của tâm này. Nếu như mỗi lần viết chữ đều rất hỗn loạn, thì có thể học vấn đang giảm xuống từng chút từng chút một. Vì vậy “chữ viết ẩu, tâm không ngay”. Hiện tại rất nhiều trẻ nhỏ khi viết chữ thì quyển vở đều lệch một bên, cũng rất lạ là nghiêng như vậy mà chúng cũng có thể viết được. Trường hợp này cũng không phải là ít, cho nên về sau chúng viết chữ thì sách vở nhất định phải lệch một bên. Đến lúc đó thì có thể đôi mắt cũng sẽ thế nào? Lâu ngày cũng lé luôn. Bởi vậy chuyện này phải chỉ dẫn đúng lúc. Khi viết chữ thì để bút và vở ngay ngắn.

“Xếp sách vở, đặt cố định, đọc xem xong, trả chỗ cũ”, đây cũng gọi là trả lại chỗ cũ. Cuốn sách này để ở đâu thì để đàng hoàng, sau khi xem xong thì để lại chỗ cũ, lần sau muốn xem thì sẽ tìm thấy rất nhanh. Chúng tôi đã từng đi tham quan phòng sách của thầy Lý Bình Nam. Trong phòng sách của thầy có rất nhiều sách, mỗi quyển đều được xếp rất ngay ngắn.

“Tuy có gấp, xếp ngay ngắn. Có hư rách, phải sửa ngay.” Cho nên, sau khi bạn để đúng vị trí xong thì lúc nào cần lấy đều thuận tiện. Còn nữa, đối với sách cũng phải thật yêu quý, “có hư rách” thì hãy mau sửa lại, bởi vì sách ngày xưa đều không dễ gì có được, cho nên họ vô cùng trân quý, hễ có chỗ nào bị hỏng thì mau chóng sửa lại ngay. Kỹ thuật in ấn sách hiện nay rất phát triển, nhưng cũng không thể vì phát triển mà chúng ta lại không trân trọng sách, không yêu quý sách, như vậy cũng không đúng. Cho nên chúng ta có thể làm bìa bọc để sách không bị dơ, hoặc là chúng ta làm một tủ sách tốt, để cho thời gian sử dụng sách được lâu dài, đây đều là sự yêu quý gìn giữ dành cho sách.

“Không sách thánh, bỏ không xem, che thông minh, hư tâm chí.” Nếu không phải là sách thánh hiền tốt thì nhất định không được xem. Bởi vì chúng ta cũng nhắc tới: “Thà rằng cả năm không đọc sách, chứ không thể một ngày gần tiểu nhân.” Tiểu nhân ở đây không chỉ là người, mà còn chỉ điều gì? Sách. Vì sao thà rằng cả năm không đọc sách nhưng không thể một ngày gần tiểu nhân? Cũng giống như một ly nước trong, lấy một giọt mực nhỏ vào, thời gian nhỏ vào bao lâu? Có thể không đến một giây, nhưng bạn phải bỏ ra bao nhiêu thời gian để lọc bỏ giọt mực đó đi? Có thể thời gian phải gấp mười lần, gấp trăm lần, thậm chí là lâu hơn nhiều cũng không dễ dàng loại bỏ được, do đó phòng ngừa sự ô nhiễm là đặc biệt quan trọng. Phải phòng ngừa sự ô nhiễm đối với chính mình, cũng phải phòng ngừa sự ô nhiễm đối với con cái, vì vậy cũng cần có năng lực phán đoán loại sách nào tuyệt đối không được xem. Để đảm bảo nhất thì nhất định trước tiên phải đọc những quyển kinh sách đã được ấn chứng chân lý mấy nghìn năm. Khi con cái xem tivi, bạn tuyệt đối phải kiểm định giúp chúng, không thể xem những tiết mục gây ô nhiễm, những tiết mục giết, trộm, dâm, dối. Việc này chúng ta phải làm cho tốt.

“Chớ tự ti, chớ tự bỏ, thánh và hiền, dần dần đạt.” Chúng ta cũng phải tự kỳ vọng vào chính mình, thường tự khích lệ mình, phải có lòng tin, bởi vì “người ban đầu, tánh vốn thiện”, chỉ cần thông qua sự tinh tấn không biếng nhác thì nhất định có thể khế nhập cảnh giới của thánh hiền. Đương nhiên căn bản là ở lòng tin, cho nên chúng ta phải có lòng tin đối với chính mình. Tiếp đến còn phải có

lòng tin đối với ai? Đối với thánh hiền phải có lòng tin, còn gì nữa? Đối với thầy cô phải có lòng tin. Bạn phải có lòng tin đối với con cái của mình, bạn phải có lòng tin đối với tất cả người thân bạn bè của mình, bởi vì mỗi một người đều có tâm vốn thiện. Ngoài ra cũng phải có lòng tin đối với trang web *Đại phương quảng văn hóa công ích* của chúng ta, bởi vì khi chúng tôi mới bắt đầu làm thì có một số đồng bào đều rất e sợ liệu chúng tôi có khi nào làm được vài ngày rồi bỏ đi hay không? Chúng tôi đã an ủi họ, chúng tôi một khi làm việc này thì nhất định sẽ làm đến cùng, cho nên chúng ta là cùng hội cùng thuyền. Trong năm nay, chúng tôi đã thành lập trường học online, cho nên sẽ có rất nhiều khóa học như Đức Dục Cổ Sự, còn có Ngũ Chung Di Quy, và còn có Tứ Thư. Chúng tôi đều sắp xếp ở trên trường học online. Đến lúc đó mọi người có thể cùng nhau huân tập, cùng nhau thâm nhập lời dạy bảo thánh hiền, cho nên mọi người phải có đầy đủ lòng tin. Có câu: “Có đức không cô độc, ắt có người thân cận”, “trong bốn biển đều là anh em”, sau cùng còn một câu là “gánh vác trách nhiệm là khởi đầu của sự trưởng thành”, cho nên phải học và cũng phải dạy.

Thưa các bạn, chúng ta có thể bắt đầu làm từ tu thân của chính mình, tiến thêm một bước là công hiến. Ở trong gia đình của mình, trong khu phố của mình, chúng ta có thể một tuần dạy cho bọn trẻ một lần. Có khó hay không? Không khó! Đã có rất nhiều tư liệu tham khảo có thể dùng được, làm việc gì chỉ cần thuận theo tình thế mà làm thì sẽ không quá phức tạp. Vì vậy, có ba người đến học thì dạy ba người, có năm người đến học thì dạy năm người. Sẽ có một số vị phụ huynh tốt bằng lòng cùng học với con của mình, chúng ta có thể thông qua cơ hội này để làm một số trao đổi về giáo dục gia đình với họ. Trao đổi rồi sẽ cảm thấy mọi người cùng nhau học tập thì rất tốt, quan sát nhau mà tốt lên, có thể quan sát học tập lẫn nhau. Tức là có thể tổ chức cho những phụ huynh này, mỗi tuần có định cùng nhau để nghiên cứu thảo luận một tiết học, huân tu lâu dài. Họ tiến bộ thì bạn cũng thế nào? Tiến bộ theo! Thế nên có rất nhiều việc đều có thể nước chảy thành sông, chúng ta không nên quá hấp tấp vội vàng.

Sau cùng, chúng ta học tập học vấn của thánh hiền cũng phải hiểu rằng vì sao phải học thánh hiền? “*Đạo của Đại Học là ở chỗ làm sáng tỏ mình đức, ở chỗ thân dân, ở chỗ đạt đến chí thiện.*” Bởi vậy, cuộc đời chính là phải tự giác, giác tha, giác hạnh viên mãn. Chữ “sáng tỏ mình đức” nghĩa là khiến cho bản tánh vốn thiện lương của chính mình có thể hiện hiện ra được, cho nên gọi là sáng tỏ mình đức. Khi một người sáng tỏ mình đức, có trí tuệ rồi thì tự nhiên liền có thể tề gia, trị quốc, bình thiên hạ; cho nên liền có thể thân dân. “Thân” này nghĩa

là yêu thương bảo vệ, ngoài ra còn một ý khác nữa là “tân”, tân dân, nghĩa là khiến cho người thân bạn bè bên cạnh ta có thể “ngày một mới, mỗi ngày một mới, lại mới hơn nữa”. Thế nào là mỗi ngày mới, lại mới hơn nữa? Là tư tưởng, quan niệm, đức hạnh! Khi chúng ta không ngừng nâng cao chính mình, giúp đỡ người khác đạt đến cực điểm, đến mức “cúc cung tận tụy, đến chết mới thôi”, thì có thể “đạt đến chí thiện”.

Cuối cùng, dùng một lời dạy bảo của Mạnh tử, chúng ta cùng kỳ vọng lẫn nhau. Mạnh tử nói: “Quân tử sở dĩ khác với người thường là ở chỗ giữ tâm của họ.” Chỗ mà người quân tử khác với người thường là ở giữ tâm của họ, bởi vì “quân tử lấy điều nhân giữ ở trong tâm, lấy điều lễ giữ ở trong tâm; có nhân thì thương người, có lễ thì kính người; thương người thì thường được người thương, kính người thì thường được người kính”. Cho nên chúng ta phải luôn lấy nhân, lấy nghĩa, lấy lời dạy bảo của thánh hiền gìn giữ trong tâm, nhất định sẽ khiến cho đức hạnh không ngừng nâng cao. Hơn nữa, học thánh học hiền có đau khổ hay không? Không thể nào! Bởi vì chắc chắn sẽ càng có nhiều người yêu quý bạn hơn, càng có nhiều người lễ kính bạn hơn. Cho nên khi chúng ta có thể không ngừng giữ ở trong tâm những điều này để đối diện với những người ở xung quanh mình, tin rằng gia đình của chúng ta, môi trường làm việc của chúng ta, thậm chí là xã hội của chúng ta sẽ càng ngày càng hài hòa, càng ngày càng đoàn kết. Tiết học này giảng tới đây thôi. Cảm ơn mọi người!